

УДК 378.018.8:373.3.011.3-051]:004(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-49-54

КОМАР Ольга Анатоліївна –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри фахових методик та
інноваційних технологій у початковій школі
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0289-2359>
e-mail: komar__olga@ukr.net

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ РОБОТИ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

У статті проаналізовано широкий спектр наукового пошуку у питаннях підготовки майбутнього вчителя початкових класів до організації творчої роботи з молодшими школярами на уроках математики.

Встановлено, що професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи має бути спрямованою на забезпечення його готовності до формування культури мислення молодшого школяра. Готовність майбутніх учителів початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами є комплексною характеристикою особистості, яка володіє теорією та технологією цього процесу та ефективно його здійснює.

Завданням сучасної вищої школи є формування в студентів знань дієво-практичного характеру. Адже без знань, сформованих на рівні готовності до творчого їх застосування у нових навчальних ситуаціях і на практиці, навчання пов'язане з великими труднощами. Тому пріоритетним завданням навчання у вищій школі на сучасному етапі має бути не лише формування в студентів певного обсягу знань, спеціальних умінь та навичок, а й забезпечення розвитку творчих початків особистості, розумових здібностей студентів, і, передусім, оволодіння методологією самостійного здобуття знань. Необхідно прагнути створити максимально сприятливі умови для прояву та розвитку здібностей, таланту та самостійності студента.

Дієвим для забезпечення готовності майбутнього вчителя початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами є використання в роботі зі студентами методів і форм інтерактивного навчання. Необхідним є розгляд із студентами основних методів інтерактивного навчання, які доцільно використовувати на уроках математики в початковій школі.

Активне впровадження результатів інноваційної діяльності інформаційних комп'ютерних технологій в освітній процес майбутніх учителів початкової школи значно сприяє формуванню готовності майбутніх учителів початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами на уроках математики.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні педагогічних умов формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами.

Ключові слова: підготовка майбутнього вчителя початкових класів, творчість молодшого школяра, інтерактивне навчання, інформаційні комп'ютерні технології.

KOMAR Olha Anatolyivna –

doctor of pedagogical sciences, professor,
head of professional methods and innovative
technologies in primary school department
Pavlo Tychnya Uman State
Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0289-2359>
e-mail: komar__olga@ukr.net

READINESS OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR ORGANIZING CREATIVE WORK WITH YOUNGER SCHOOL STUDENTS IN MATHEMATICS LESSONS

The article analyzes a wide range of scientific research on the issues of training future primary school teachers to organize creative work with younger schoolchildren in mathematics lessons.

It has been established that the professional training of the future primary school teacher should be aimed at ensuring his readiness to form the thinking culture of a junior high school student. The readiness of future primary school teachers to organize creative work with younger schoolchildren is a complex characteristic of a person who knows the theory and technology of this process and effectively carries it out.

The task of a modern higher school is the formation of students' knowledge of an effective and practical nature. After all, without knowledge formed at the level of readiness for their creative application in new educational situations and in practice, learning is associated with great difficulties. Therefore, the priority task of education in higher education at the current stage should be not only the formation of a certain amount of knowledge, special abilities and skills in students, but also ensuring the development of the creative beginnings of the personality, mental abilities of students, and, above all, mastering the methodology of independent acquisition of knowledge.

It is necessary to strive to create the most favorable conditions for the manifestation and development of the student's abilities, talent and independence.

Effective for ensuring the readiness of the future primary school teacher to organize creative work with younger schoolchildren is the use of methods and forms of interactive learning in working with students. It is necessary to consider with students the main methods of interactive learning that are appropriate to use in mathematics lessons in elementary school.

The active introduction of the results of innovative activities of information computer technologies into the educational process of future primary school teachers significantly contributes to the formation of the readiness of future primary school teachers to organize creative work with younger schoolchildren in mathematics lessons.

We see the prospects for further research in the substantiation of the pedagogical conditions for the formation of the readiness of the future primary school teacher to organize creative work with younger schoolchildren.

Keywords: *training of a future primary school teacher, creativity of a junior high school student, interactive learning, information computer technologies.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Удосконалення системи освіти України, подальша модернізація освітнього процесу в початковій школі актуалізує питання підготовки вчителя початкових класів. Саме тому в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті [7] підготовку педагогічних працівників проголошено ключовим завданням модернізації освіти, провідним принципом державної освітньої політики. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи має бути спрямованою на забезпечення його готовності до організації творчої роботи з молодшими школярами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Специфіка професійної підготовки вчителя початкових класів досліджувалася Н. Бібік, О. Бідою, Я. Кодлюк, О. Савченко, Л. Хомич та ін. Теоретико-методичні основи підготовки вчителя початкової школи у педагогічних освітніх закладах розробляють Н. Воскресенська, П. Гусак, Л. Коваль, А. Линенко, С. Литвиненко, Н. Максименко, С. Мартиненко, І. Пальшкова, Л. Петухова, В. Шмига та ін. Питання методичної роботи на уроках математики висвітлено у працях М. Богдановича, Н. Істоміної, Л. Коваль, О. Онопрієнко, С. Скворцової, З. Слєпкань та ін. Так, зокрема, Л. Ізотова досліджувала підготовку майбутніх учителів початкових класів до розвитку творчих можливостей молодших школярів у процесі вивчення саме предмету «Математика» [6]. Попри значну увагу вчених до означеної проблеми, питання підготовки майбутнього вчителя початкових класів до організації творчої роботи з молодшими школярами на уроках математики потребує подальшого вивчення.

Мета статті – проаналізувати і представити широкий спектр наукового пошуку у питаннях підготовки майбутнього вчителя початкових класів до організації творчої роботи з молодшими школярами на уроках математики.

Виклад основного матеріалу дослідження. У філософському енциклопедичному словнику професійна готовність визначається «як цілісна інтегральна характеристика суб'єкта діяльності» [9].

Зазвичай вчені трактують поняття «готовність» як «стан підготовленості, уміння організувати свою діяльність, вміння працювати самостійно, вміння бачити власний саморозвиток» [5, с. 73].

Проблему формування готовності майбутніх учителів розглядає дослідник Д. Пашенко, який зазначає, що «професійна готовність – це

педагогічна діяльність, це науково-теоретична та практична підготовка вчителя, тобто наявність у вчителя спеціальних професійних знань, умінь, навичок та особистісно-професійних якостей» [10].

Досліджуючи підготовку майбутнього вчителя до формування ключових компетентностей у молодших школярів Т. Нестеренко під готовністю до професійної діяльності вчителя розуміє «якість особистості, що охоплює позитивне ставлення до професії, здібності, знання, уміння, навички, стійкі професійно важливі якості, як актуальне психічне становище, яке є наслідком педагогічної діяльності, як складне утворення, в центрі якого перебуває ставлення до педагогічної діяльності як до головного сенсу життя, відповідальне ставлення до цієї діяльності, здібності до самовіддачі в педагогічній діяльності, професійні якості, знання, уміння, навички» [8, с. 43].

Досліджуючи професійну підготовку майбутнього вчителя до педагогічної діяльності О. Дубасенюк, Т. Семенюк, О. Антонова з метою опису професіоналізму діяльності вчителя визначають наступні її складові: теоретична та практична готовність до роботи з різними категоріями учнів. Теоретична готовність є першою та передбачає набуття системи знань, які створюють певну модель системи засобів або технологій досягнень прогнозованого результату [4, с. 46].

Результат професійної підготовки студента на етапі навчання у закладі вищої освіти В. Чайка розглядає як систему дидактико-технологічних знань та вмінь, які згодом будуть базою та інструментом самостійної навчально-пізнавальної діяльності, певним способом мислення, що дозволить перейти від визначених норм, форм, рівнів пізнавальної діяльності до більш високих [13].

Дослідниця В. Гриньова мету професійної педагогічної підготовки вбачає у формуванні особистості майбутнього вчителя, який може виконувати завдання на творчому професійному рівні. Зміст професійної діяльності, на думку вченої, полягає у виконанні вчителем комплексу професійних завдань під час реалізації освітньої, виховної, розвивальної функцій освітнього процесу [2].

І. Дичківська готовності вчителя до інноваційної діяльності розглядає як «складне інтегративне утворення, що включає мотиваційний, емоційно-вольовий, пізнавальний компоненти. Кожний компонент готовності до інноваційної діяльності характеризується певними особливостями, які виявляються на стадії

підготовки, «настроювання» педагога на перетворювальну діяльність. Готовність розглядається І. Дичківською як внутрішня сила, що формує інноваційну позицію педагога» [3, с. 213].

Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи має бути спрямованою на забезпечення його готовності до формування культури мислення молодшого школяра. Готовність майбутніх учителів початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами є комплексною характеристикою особистості, яка володіє теорією та технологією цього процесу та ефективно його здійснює.

Специфіка професійної математичної підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» визначається її цілями. Виходячи з основного завдання педагогічного університету – формування основ професійної майстерності вчителя початкової школи, виділені наступні головні цілі методико-математичної підготовки: засвоєння певної системи математичних знань, умінь і навичок, необхідних майбутньому вчителю початкової школи; розвиток творчих здібностей, необхідних учителю початкової школи для роботи в школах різного типу; формування готовності до професійної самоосвіти; формування окремих професійних умінь, необхідних учителю початкової школи для організації навчально–пізнавальної діяльності молодших школярів; формування інтересу до математичної й педагогічної діяльності [11, с. 4–19].

Для цього у процесі викладання необхідно проводити особливу й копітку роботу за допомогою спеціально відібраного навчального матеріалу, щоб майбутні вчителі чітко могли відрізнити в ньому основне від другорядного, суттєве від загальної форми його прояву, дійсно загальні елементи від випадкових. При цьому відбувається впорядкування відібраних ознак, позначення їх особливими термінами або цілими словесними формулюваннями, сукупність яких достатньо чітко й однозначно визначає зміст результату проведеного узагальнення – поняття. Як результат, поняття стає самостійним об'єктом подальшої розумової діяльності студента.

Однак, оволодіти поняттям – це означає не тільки вміти виділяти ознаки предметів та явищ, що охоплені ним. Треба ще вміти застосовувати свої знання у практичній діяльності, навчитися ними оперувати. Таким чином, засвоєння знань включає не тільки індуктивний шлях – від одиничних і часткових випадків до їх узагальнення, але й зворотній, дедуктивний – від загального до часткового й одиничного.

Завданням сучасної вищої школи є формування в студентів знань дієво-практичного характеру. Адже без знань, сформованих на рівні готовності до творчого їх застосування у нових навчальних ситуаціях і на практиці, навчання пов'язане з великими труднощами. Тому пріоритетним завданням навчання у вищій школі на сучасному етапі має бути не лише формування в студентів певного обсягу знань, спеціальних умінь та навичок, а й забезпечення розвитку творчих

початків особистості, розумових здібностей студентів, і, передусім, оволодіння методологією самостійного здобуття знань. Необхідно прагнути створити максимально сприятливі умови для прояву та розвитку здібностей, таланту та самостійності студента. У навчальному процесі формування професійних компетентностей та світогляду у студента повинні здійснюватись в органічній єдності з формуванням у нього знань дієво-практичного характеру. Формування дієвих знань, як важлива самостійна мета навчання, одночасно є необхідною умовою загального розвитку спеціаліста [1].

З метою надання знанням дієвого характеру виділяють в освітньому процесі спеціальний етап – застосування набутих знань у практичній діяльності, результативною стороною якого є оволодіння вміннями і навичками. Формування зазначених новоутворень відбувається шляхом виконання студентами відповідних вправ, які мають розташовуватись в певній послідовності – пробні (попереджувальні, супроводжувані, наступні), тренувальні (за зразком, за інструкцією, за завданням) та творчі [8, с. 103].

У дисертації Л. Ізотової розглядається творчість молодшого школяра в процесі навчальної діяльності, зокрема вивчення предмету «Математика» [6]. Вчена цей процес розглядає як «процес створення ним нового продукту на підставі знань, навичок і вмінь, коли учень використовує відомі йому способи діяльності, в результаті чого отримує новий для себе підхід до виконання завдання» [6, с. 26]. Навчання математики «набуває творчого характеру, якщо воно організовується з урахуванням таких складових творчої діяльності школярів, як самостійне перенесення знань, навичок і умінь у нові ситуації; бачення нових проблем у стандартних умовах; бачення нової функції знайомого об'єкта; вміння бачити альтернативне розв'язування; вміння комбінувати відомі засоби розв'язання проблеми; вміння шукати оригінальні способи її розв'язання» [6, с. 26]. Дослідниця стверджує, що «якщо спиратися на визначення творчості, то багато здібних до математики дітей демонструють свого роду творче мислення. Учні відкривали для себе давно і добре відоме, але для самого школяра як суб'єкта це, безумовно, було відкриття нового» [6, с. 26].

Дієвим для забезпечення готовності майбутнього вчителя початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами є використання в роботі зі студентами методів і форм інтерактивного навчання. Слід звернути їх увагу на те, що в процесі інтерактивного навчання майбутній вчитель має кілька основних позицій. У кожній з них він виконує певні види діяльності, що припускають високий рівень його педагогічної майстерності.

Також необхідно розглянути із студентами основні методи інтерактивного навчання, які доцільно використовувати на уроках математики в початковій школі:

– Робота в групах – це об'єднання учнів в групи по 4–6 особи і розподіл завдань, які виконуються протягом певного часу, а потім

відбувається їх обговорення, після активного слухання. Коментар учителя за результатами роботи групи обов'язковий.

– «Мозковий шторм» (мозкова атака, англ. Brainstorming) – основна мета навчити учнів вільно висловлювати свої ідеї щодо вирішення математичної проблеми; колективно обговорювати і разом шукати розв'язання запропонованої теми (задачі, прикладу, нерівності, виразу з іменованими величинами тощо).

– Метод «Мікрофон» – це можливість кожного сказати щось швидко, відповідаючи на питання або висловлюючи свою думку. Під час виступу одного учня інші не можуть вигукувати з місця і коментувати його. Основне – це вироблення терпіння і концентрації уваги. Використовується предмет, що імітує мікрофон. Найбільш продуктивний цей метод, якщо роль людини, що бере інтерв'ю виконує учень, а не учитель.

– «Вертушка». Урок у вигляді заліку – вертушка є однією з форм контролю знань і умінь учнів в групах постійного складу. Його назва походить від того, експерти-координатори по колу пересуваються по учбових групах. Таких "кругів" кожен експерт-координатор робить 3-4:

I круг: експерт підсаджується до групи учнів із завданнями початкового рівня.

II круг: вирішуються завдання обов'язкового рівня по цій темі.

III круг: достатній рівень завдань.

IV круг: експерт-координатор пропонує в групах проглянути і вирішити завдання що відповідають високому рівню знань. Таким чином, кожна учбова група не лише повторює кожен аспект теми, але і виконує різнорівневі завдання по цій темі.

«Карусель».

А) Ця модель сприяє одночасному включенню усіх учнів в активну роботу. Учні першого варіанту залишаються нерухомими (бережок), учні другого варіанту (річенька) постійно пересідають від одного учня першого варіанту до іншого. Кожен учень першого варіанту має своє завдання або свою серію питань з теми і виступає в ролі учителя, учні другого варіанту – учні, що відповідають. У кожної дитини – картки обліку (у дітей, що виконують роль учителя одна форма, у інших – інша), в яких фіксуються результати відповідей. Ролі «бережків» і «річок» можуть бути постійними на певному уроці і помінятися тільки на наступному занятті або зміна ролей відбувається у межах одного уроку за вказівкою учителя.

Б) Клас ділиться на рівні по кількості дві групи. З однієї групи утворюється внутрішній круг, з іншої – зовнішній. Учні внутрішнього круга стають лицем до зовнішнього, утворюючи пару «учитель-учень». Ведучий дає завдання, учні усно виконують його, промовляючи хід виконання партнерові. Партнер- «учитель» контролює правильність виконання. По сигналу того, що веде зовнішній круг може кілька разів пересунутися, утворюючи нові пари з внутрішнім кругом.

«Дерево рішень». На дошці кольоровою крейдою (чи на плакаті маркерами) виконується силует дерева без листя. На гілках дерева учитель

записує варіанти гіпотез або рішень з певної проблеми.

«Акваріум» Група дітей за вибором учителя сідають в центр кола, утворюючи «акваріум з рибками». Вони демонструють виконання якогось завдання в групі. Інші діти уважно стежать за роботою «рибок», але не втручаються, їм заважає «скло». Тільки після завершення роботи в «акваріумі» дозволяється висловитися. Цільове призначення – систематизація та узагальнення знань для корекції знань і умінь учнів; вироблення оптимального розв'язку задачі, якщо вона має кілька варіантів розв'язання; відшукування способу переведення однієї величин в іншу при роботі з виразами, що містять іменовані величини; робота з геометричним матеріалом [12, с. 58].

Активне впровадження результатів інноваційної діяльності інформаційних комп'ютерних технологій в освітній процес майбутніх учителів початкової школи значно сприяє формуванню готовності майбутніх учителів початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами на уроках математики.

Використання комп'ютерів у навчально-виховному процесі викликає живий інтерес у студентів та дітей, сприяє розвитку їх внутрішньої мови та логічного мислення, активізації уваги, сприймання, мислення, уяви, пам'яті, творчих здібностей, пізнавальних інтересів молодших школярів [14, с. 34].

У той же час ефективність професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи в умовах використання інформаційних технологій на уроках математики залежить в значній мірі від якості навчальних комп'ютерних програм, ступеня їх відповідності тим завданням, які вирішуються. Тому при підготовці студентів до використання інформаційних технологій на уроках математики слід звертати увагу на їх ефективність та доцільність використання: інформаційні технології повинні сприяти підвищенню продуктивності та результативності праці молодших школярів, ефективності навчального процесу, викликати інтерес до вивчення математики. Їх вибір для конкретного уроку зумовлюється не тільки його навчальною метою, а й іншими чинниками. Зокрема, специфікою мікросередовища, в якому навчаються учні, попереднім рівнем готовності дітей, їхнім емоційним станом, віком, резервом навчального часу, що дозволяє вибудувати індивідуальну освітню траєкторію.

При підготовці студентів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у майбутній професійній діяльності на лекціях, семінарських, практичних заняттях, під час проведення педагогічної практики звертається увага на особливості проведення уроків з математики в початковій школі з використання ІКТ, студентів навчають складати фрагменти уроків, розглядаються завдання, пов'язані з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку контролю і самоконтролю молодших школярів, оцінки рівня знань учнів за допомогою комп'ютерного тестування, реалізації принципів індивідуалізації та диференціації навчання тощо.

Сприятливим ґрунтом для створення мультимедійних уроків математики служитиме геометричний матеріал, характер якого в багатьох випадках такий, що без уявлення про новий об'єкт взагалі неможливе. Як показує досвід практичної діяльності, комп'ютерні технології забезпечують значно вищий рівень наочності порівняно з традиційними моделями геометричних фігур. При цьому студенти вчать не тільки підбирати інформаційні технології до уроку, а й продумують, як поставити запитання, щоб створюваний в учнів зоровий образ активно «працював» на досягнення мети уроку.

Ефективним є поєднання комп'ютерних засобів навчання з віршами, оповіданнями, казками, загадками математичного змісту, наприклад, моделювання ситуації, яка описується в математичних казках або віршах про утворення геометричних фігур. В залежності від мети і завдань уроку за допомогою вірша або оповідання робляться акценти на усвідомленні учнями понять, які полегшують вивчення конкретного матеріалу з математики та сприяють міцному закріпленню вивченого, дають можливість розвинути творчі здібності молодших школярів тощо.

Викладачі вчать студентів моделювати ситуації, які описуються в задачі, що сприяє більш свідомому сприйняттю умови задачі та полегшує її розв'язання. Наприклад, до задач на рух у підручниках подаються малюнки, але в них не вистачає найголовнішого – руху. Мультимедіа допомагає дітям зрозуміти різницю між рухом з відставанням і рухом навздогін, рухом в протилежних напрямках та на зустрічний рух [8, с. 97].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи має бути спрямованою на забезпечення його готовності до формування культури мислення молодшого школяра. Готовність майбутніх учителів початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами є комплексною характеристикою особистості, яка володіє теорією та технологією цього процесу та ефективно його здійснює.

Дієвим для забезпечення готовності майбутнього вчителя початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами є використання в роботі зі студентами методів і форм інтерактивного навчання. Необхідним є розгляд із студентами основних методів інтерактивного навчання, які доцільно використовувати на уроках математики в початковій школі:

Активне впровадження результатів інноваційної діяльності інформаційних комп'ютерних технологій в освітній процес майбутніх учителів початкової школи значно сприяє формуванню готовності майбутніх учителів початкової школи до організації творчої роботи з молодшими школярами на уроках математики.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні педагогічних умов формування готовності майбутнього вчителя початкової школи

до організації творчої роботи з молодшими школярами.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Атаманчук П. С., Бордог О. В. Дієвість знань як головна ознака якості освіти. *Зб. наук. праць КПНУ*. Серія педагогічна. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2008. Вип 14.
2. Гриньова М. В. Педагогічні технології: теорія та практика: навчально-методичний посібник. Полтава : АСМІ. 2006. 256 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник. 3-тє видання (виправлене) Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
4. Дубасенюк О. А., Семенюк Т. В., Антонова О. Є. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : монографія. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. 193 с.
5. Зязюн І. А. Технологізація освіти як історична неперервність. *Неперервна професійна освіта : теорія і практика : зб. наук. праць*. Київ, 2001. Вип. 1. С. 73–85.
6. Ізотова Л. В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до розвитку творчих можливостей молодших школярів у процесі навчання математики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Херсон, 2004. 278 с.
7. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. *Освіта*. 2001. 24–31 жовтня. № 60–61. С. 1–5.
8. Нестеренко Т. С. Підготовка майбутнього вчителя до формування ключових компетентностей у молодших школярів : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Кіровоград, 2015. 190 с.
9. Педагогіка : підручник для студ. пед. ін-тів / за ред. М. Д. Ярмаченка. Київ, 1986. 541 с.
10. Педагогічні технології: Теорія та практика: Навчально-методичний посібник / За ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава, 2012. 232 с.
11. Про державний стандарт з математики. *Математика в школі*. 1998. №1. С. 4–19.
12. Руденко Н. М. Підготовка майбутніх учителів початкової школи в умовах коледжу до застосування інтерактивних технологій на уроках математики : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Київ, 2016. 290 с.
13. Чайка В. М. Дидактико-технологічні знання і вміння в системі підготовки вчителя до здійснення саморегуляції педагогічної діяльності. URL : <http://studentam.net.ua/content/view/7710/97/>.
14. Шевчук І. Використання інтерактивних технологій на уроках математики в початкових класах. *Початкова школа*. К. : «Преса України», 2005. № 8. С. 33–35.

REFERENCES

1. Atamanchuk, P. S., Boryduh, O. V. (2008). Diyeivist' znan' yak holovna oznaka yakosti osvity [Effectiveness of knowledge as the main sign of the quality of education]. *Zb. nauk. prats' KPNU. Seriya pedahohichna. Kam'yanets'-Podil's'kyu : K-PNU imeni Ivana Ohiyenka*. Vyp 14. [in Ukrainian].
2. Hryn'ova, M. V. (2006). Pedahohichni tekhnolohiyi: teoriya ta praktyka [Pedagogical technologies: theory and practice]: navchal'no-metodychnyy posibnyk. Poltava : ASMI. 256 s. [in Ukrainian].
3. Dychkivs'ka I. M. (2015). Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohiyi [Innovative pedagogical technologies] : navch. posibnyk. 3-tye vydannya (vypravlene) Kyviv : Akademvydav. 304 s. [in Ukrainian].
4. Dubasenyuk, O. A., Semenyuk, T. V., Antonova, O. YE. (2003). Profesiyna pidhotovka maybutn'oho vchytelya do pedahohichnoyi diyal'nosti [Professional training of the future teacher for pedagogical activity]: monohrafiya. Zhytomyr : Zhytomyr. derzh. ped. un-t. 193 s. [in Ukrainian].

5. Zyazyun, I. A. (2001). Tekhnolohizatsiya osvity yak istorychna neperervnist' [Technological education as a historical continuity]. Neperervna profesiyna osvita : teoriya i praktyka : zb. nauk. prats'. Kyiv. Vyp. 1. S. 73–85. [in Ukrainian].

6. Izotova L. V. (2004). Pidhotovka maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do rozvytku tvorchykh mozhlyvostey molodshykh shkolyariv u protsesi navchannya matematyky [Preparation of future primary school teachers for the development of creative abilities of younger schoolchildren in the process of learning mathematics] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kherson. 278 s. [in Ukrainian].

7. (2001) Natsional'na doktryna rozvytku osvity Ukrainy u XXI stolitti [National doctrine of education development of Ukraine in the 21st century]. 24–31 zhovtnya. № 60–61. S. 1–5. [in Ukrainian].

8. Nesterenko, T. S. (2015). Pidhotovka maybutn'oho vchytelya do formuvannya klyuchovykh kompetentnostey u molodshykh shkolyariv [Preparation of the future teacher for the formation of key competencies in younger school children] : dys. ... kand. ped. nauk. 13.00.04. Kirovohrad. 190 s. [in Ukrainian].

9. (1986) Pedahohika [Pedagogy] : pidruchnyk dlya stud. ped. in-tiv / za red. M. D. Yarmachenka. Kyiv. 541 s. [in Ukrainian].

10. (2012) Pedahohichni tekhnolohiyi [Pedagogical technologies] : Teoriya ta praktyka: Navchal'no-metodychnyy posibnyk / Za red. prof. M. V. Hryn'ovoyi. Poltava. 232 s. [in Ukrainian].

11. (1998) Pro derzhavnyy standart z matematyky [About the state standard in mathematics]. Matematyka v shkoli. № 1. S. 4–19. [in Ukrainian].

12. Rudenko, N. M. (2016). Pidhotovka maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly v umovakh koledzhu do zastosuvannya interaktyvnykh tekhnolohiy na urokakh

matematyky [Preparation of future primary school teachers in college conditions for the use of interactive technologies in mathematics lessons] : dys. ... kand. ped. nauk. 13.00.04. Kyiv. 290 s. [in Ukrainian].

13. Chayka, V. M. Dydaktyko-tekhnolohichni znannya i vmynnya v systemi pidhotovky vchytelya do zdiysnennya samorehulyatsiyi pedahohichnoyi diyal'nosti [Didactic-technological knowledge and skills in the teacher training system for self-regulation of pedagogical activity]. URL : <http://studentam.net.ua/content/view/7710/97/>. [in Ukrainian].

14. Shevchuk, I. (2005). Vykorystannya interaktyvnykh tekhnolohiy na urokakh matematyky v pochatkovykh klasakh [The use of interactive technologies in mathematics lessons in elementary grades]. Pochatkova shkola. K. : «Presa Ukrainy». № 8. S. 33–35. [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОМАР Ольга Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: впровадження сучасних інноваційних технологій в освітній процес підготовки майбутніх учителів початкової школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOMAR Olha Anatolyivna – doctor of pedagogical sciences, professor, head of professional methods and innovative technologies in primary school department Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Scientific interests: introduction of modern innovative technologies in the educational.

Стаття надійшла до редакції 19.06.2023 р.

УДК 378:378.126

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-54-60

ЛАГОДИНСЬКИЙ Олександр Сергійович –

доктор педагогічних наук, професор, начальник кафедри лінгвопедагогічного забезпечення професійної діяльності Воєнної академії імені Євгенія Березняка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8231-3072>
e-mail: berezan2016@meta.ua

ХАМАЗІУК Ольга Миколаївна –

старший викладач кафедри іноземних мов Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8545-9958>
e-mail: khamaziuk17@gmail.com

ЗІНЧЕНКО Аліна Анатоліївна –

викладач кафедри лінгвопедагогічного забезпечення професійної діяльності Воєнної академії імені Євгенія Березняка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-5513-1365>
e-mail: alinabilushenko@gmail.com

СТАН РОЗВИНЕНОСТІ ДІАГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті проаналізовано стан розвиненості діагностичної компетентності науково-педагогічних працівників вищих військових навчальних закладів на прикладі Воєнної академії імені Євгенія Березняка та Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Методом анкетування виявлено рівень розуміння викладачами сутності та значення педагогічного діагностування та діагностичної діяльності в освітньому процесі, їх готовності до здійснення діагностичної функції, усвідомлення необхідності підвищення рівня розвитку діагностичної компетентності як складової їх професійної компетентності, а також проаналізовано роль системи